

ODISSeA Organ Donation Innovative Strategies for South-East Asia

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Ministarstvom zdravstva Republike Hrvatske uključio se u Erasmus+ projekt ODISSeA (*Organ Donation Innovative Strategies for South-East Asia*) kojeg financira Europska komisija u sklopu programa „*Erasmus+ Capacity Building in Higher Education*“.

Glavni cilj projekta je stvoriti i implementirati akademski poslijediplomski program o donaciji organa na osam sveučilišta u zemljama jugoistočne Azije; Maleziji, Mianmaru, Filipinima i Tajlandu. Sveučilište u Barceloni i *Donation and Transplantation Institute (DTI)* su organizatori i voditelji projekta u suradnji sa Sveučilištem Bologna te Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu.

Kronične bolesti srca i bubrega neke su od vodećih uzroka smrti u svijetu. Za bolesnike koji boluju od terminalnog

zatajenja određenih organa transplantacija je modalitet liječenja. Nažalost broj pacijenata na listama čekanja sve se više povećava, a ponuda dostupnih organa za transplantaciju ne dostiže potrebe. Azija je najnaseljenija regija na svijetu, ali ima i najnižu stopu transplantacije organa i najveću stopu rasta bolesnika s kroničnim i terminalnim zatajenjem organa. 2016. stopa transplantacije u zemljama jugoistočne Azije je bila 3,8, dok je u Europi ta stopa bila 27,9, a u SAD 31,6 pmp (na milijun stanovnika).

Ovaj projekt je veliko priznanje Republici Hrvatskoj koja je ujedno jedna od vodećih zemalja po broju darivanja organa, ali i broju i uspjehu transplantacija. Hrvatska je zbog svojeg uspješnog programa i organizacijskog modela donacije već niz godina prepoznata i priznata u svijetu kao važan član svjetske transplantacijske zajednice.

Prof. Davor Ježek s Medicinskog fakulteta u Zagrebu voditelj je projekta uz stručne mentore prim. Marinka Vučića, prof. Dinka Tonkovića i prof. Arijanu Lovrenčić Huzjan. Provedbeni tim čine dr. Mirela Bušić, Nacionalni transplantacijski koordinator Ministarstva zdravstva, te bolnički transplantacijski koordinatori dr. Željka Gavranović iz KB Sestre milosrdnice, dr. Vlasta Merc iz KB Dubrava te prim. Jasna Stoić Brezak iz KBC Zagreb, uz pomoć stručnih suradnika akademika Davora Miličića, prof. Željka Kaštela i doc. Maju Čikeš, te administrativnog tima Branku Malnar Grubišić, Jasnu Turković i Pericu Nadramiju.

Projekt je službeno počeo 19. ožujka 2019. *kick-off* sastankom u gradu Davao City, na jugu filipinskog otoka Mindanao. Predstavnici svih sudionika predstavili su se kratkim prezentacijama. Dr. Mirela Bušić i dr. Vlasta Merc predstavile su hrvatski tim i institucije vezane uz ovaj projekt. Upoznati smo sa samim projektom uz pojašnjenje svih koraka razvoja, implementacije, evaluacije, praćenja kvalitete i diseminacije.

Ovaj program nastoji postaviti temelj mreže visokokvalificiranih stručnjaka koji mogu promijeniti politiku i praksu doniranja organa te podupirati uspostavu održivog i učinkovitog sustava doniranja organa u jugoistočnoj Aziji. Prvi dio projekta *Train the trainers* usmjeren je na 5 predstavnika svakog sveučilišta koji će u svojim zemljama biti nastavnici studentima tog sveučilišta u poslijediplomskom kolegiju o doniranju organa. *On-line*

tečajem te potom *face-to-face* dijelom u Barceloni završit će edukacija budućih nastavnika, nakon čega slijedi dizajn i razvoj akademskog programa o doniranju organa u azijskim zemljama sudionicama, u čemu će lokalnim nastavnicima pomoći europski stručnjaci.

Studenti će steći znanja, vještine i stavove potrebne za razvoj aktivnosti darivanja organa u svojim bolnicama. Steći će kompetencije i pobuditi

motivaciju da na odgovarajući način prenesu znanje unutar visokoškolskih ustanova i društva s krajnjim ciljem poboljšanja stope doniranja organa i povećanja broja transplantacija u svojim zajednicama.

Tijekom našeg boravka na Filipinima posjetili smo *Ateneo de Davao University Jacinto Campus*, na kojem je predstavljen projekt uz potporu i priznanje uvažених filipinskiх vladiniх predstavnika te predstavnika medi-

cinske zajednice. Konferencijom za novinare lokalna zajednica informirana je o projektu ODISSeA i o cilju za unaprjeđenjem doniranja, a time i transplantacije u zemlji. Obilaskom vodeće bolnice u regiji *Southern Philippines Medical Center* upoznali smo se s radom i organizacijom medicinske službe koja je zaista impresivna po broju pacijenata koje dnevno obrađuju i liječe, što ne iznenađuje jer su Filipini zemlja sa 110 milijuna stanovnika. Zanimljivo je da zdravstveno osiguranje ne pokriva sve troškove liječenja, npr. ne nosite li kao motociklist kacigu a doživite prometnu nesreću, troškove liječenja snosite sami. Filipini se također bore s odlaskom medicinskog osoblja, posebno medicinskiх sestara koje u 70 % slučajeva nakon završenog školovanja napuštaju zemlju.

Topli prijem i gostoljubivost filipinskiх domaćina ostavili su snažan dojam te pojačali naš entuzijizam i volju u daljnjem razvoju akademskog programa o doniranju organa i u našoj zemlji.

 Vlasta Merc
vlasta.merc@gmail.com

SAD DONIJELE PROPIS KOJI ZDRAVSTVENIM RADNICIMA OMOGUĆUJE PRAVO NA PRIZIV SAVJESTI

Američko ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (HHS) donijelo je 2. svibnja propis kojim se liječnicima, medicinskim sestrama i drugim zdravstvenim djelatnicima dopušta izuzeće kada su posrijedi postupci poput pobačaja i sterilizacije koji su u suprotnosti s njihovim osobnim i vjerskim uvjerenjima.

Taj je propis predložen prije godinu dana, odobrio ga je Kongres, a u njemu

su sadržane odredbe 25 zakona koje štite priziv savjesti u zdravstvenoj skrbi.

Ti zakoni dopuštaju izuzeće zdravstvenim djelatnicima pri obavljanju, sudjelovanju, plaćanju zdravstvenih usluga koje se kose s njihovim osobnim ili vjerskim uvjerenjima.

Propis će biti na snazi 60 dana nakon

konačnog objavljivanja, a provest će ga Ured za ljudska prava pri američkom ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi osnovalo je novi ured za slobodu savjesti i vjersku slobodu u sklopu ureda za ljudska prava prije više od godinu dana i ubrzo nakon toga predložilo propis o pravu na priziv savjesti. (sšh)